

до державного необхідно зараховувати підприємства, в яких державні органи володіють більшою часткою капіталу (понад 50 %), або ті, які ними контролюються, зокрема, шляхом призначення державних чиновників [6, с. 20]. Останні покликані забезпечити державний інтерес, використання підприємств з метою регулювання економіки, досягнення певних макроекономічних завдань. Отже, "суспільне підприємництво є нічим іншим, як асигнуванням капіталу державою... на реалізацію конкретної діяльності..." [1, с. 35].

По-друге, це налаштованість на реалізацію певних суспільних цілей. На відміну від приватних, що переслідують власні (часто егоїстичні) інтереси, державні підприємства зорієнтовані на забезпечення суспільних благ, громадської користі. Далі, якщо перші "запрограмовані" на забезпечення зростання індивідуального капіталу, то другі – сукупного капіталу суспільства. Це передбачає, що їх функціонування не обов'язково мусить бути високоприбутковим. Реалізація суспільної користі може супроводжуватися обмеженою дохідністю, а в окремих випадках – і збитковістю діяльності. По-третє, це функціонування на засадах підприємництва. Воно означає, що суспільне благо досягається в підприємницькій формі: створені продукти набувають характеру товару і реалізуються через ринок, а діяльність виробників здійснюється на комерційних засадах.

Таким чином, виходячи із сказаного, можна сформулювати наступне поняття "державного підприємства". Під останнім необхідно розуміти господарську одиницю, що повністю чи частково базується на державній власності і здійснює соціально корисну діяльність під суспільним контролем.

Література

1. Кравцевич А.И. Общественное предпринимательство в Японии. – М.: Наука, 1988. – 364 с.
2. Лапина С., Лелюхина Н. Государственное предпринимательство в России (начало XX века)// Вопросы экономики. – 1994, № 8. – С. 12-18.
3. Савченко В., Шурус А. Феномен государственного предпринимательства// Российский экономический журнал. – 1997, № 1. – С. 8-13.
4. Гэлбрейт Дж. Новое индустриальное общество. – М.: Прогресс, 1969. – 364 с.
5. Барр Р. Политическая экономия, т. 1. – М.: Международные отношения, 1995. – 274 с.
6. Клинова М.В. Государственное предпринимательство в странах Европейского сообщества. – М.: Наука, 1988. – 244 с.

УДК 631.164.23

*Доц. В.І. Копитко, д-р екон. наук – Львівська філія
Дніпропетровського НУЗТ ім. акад. В. Лазаряна;
доц. В.П. Кічор, канд. екон. наук – НУ "Львівська політехніка"*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Розглядаються особливості структурно-інвестиційної перебудови в агропромисловому комплексі. Пропонуються пріоритети інвестування АПК – інвестиції в базові сфери аграрного виробництва, в наукові розробки, технічне переоснащення, у створення інфраструктурних підрозділів, вирішення соціальних проблем села, шляхом створення механізмів державної підтримки інвестицій.

Ключові слова: інвестиції, капіталовкладення, основний капітал, обіговий капітал, амортизація, прямі іноземні інвестиції.

*Assist. prof. V.I. Kopytko – Dnipropetrovsk NU of Railway
Transport named after V. Lazaryan;
assist. prof. V.P. Kichor – NU "L'vivs'ka Politekhnik"*

The peculiarities of the development investment processes in the agricultural-industrial complex

An the article the peculiarities of the structural-investment reconstructions in agricultural-industrial complex are studied. The investment priorities of the agricultural-industrial complex such as investments into the basic spheres of agricultural production, into the scientific exploitations, technical re-equipment, creation of the infrastructural subdivisions, village social problems solving by creation mechanisms of the investments government support are proposed.

Keywords: investment, investment of capital, basic capital, floating capital, amortization, direct foreign investment.

Постановка проблеми. Підвищення ефективності агропромислового виробництва неможливе без залучення інвестицій. Проблему інвестицій необхідно вирішувати шляхом мобілізації різних джерел, проте основним з них, звичайно повинні бути власні кошти підприємств та доходи громадян, особливо жителів цього регіону, де потрібні капіталовкладення, оскільки матеріальна база, особливо в аграрному секторі АПК застаріла, капітальні вкладення на реструктуризацію та будівництво об'єктів виробничого призначення виділялись майже 15 років. Тому потреба у залученні інвестицій особливо в аграрний сектор економіки набуває першочергового значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему інвестицій в агропромислове виробництво досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені. Так, в Україні інвестиції досліджували вчені П.Т. Саблук, В.Г. Андрійчук, Г.В. Балабанов, П.І. Гайдуцький, М.А. Козоріз, М.Я. Дем'яненко, О.М. Шпичак та ін. Дану проблему досліджував автор у працях [1-4].

Постановка завдання. Зміна структури агропромислового виробництва, реформування відносин власності та земельних відносин без врахування особливостей відтворення в аграрній сфері на регіональному рівні, неефективне функціонування реформованих агропідприємств та фермерських господарств, недостатній рівень розвитку ринкової інфраструктури негативно вплинули на соціально-трудовий потенціал села, що, безперечно, вплинуло на інвестиційний клімат. Становище погіршили невдалі спроби впровадження окремих елементів ринкових відносин без розроблення комплексного підходу до проблем інвестування. Тому дослідження особливостей розвитку інвестиційних процесів в АПК має надзвичайно актуальне значення.

Виклад основного матеріалу. Скорочення сільськогосподарського виробництва, послаблення ролі держави у вирішенні соціальних проблем, децентралізація фінансування та управління соціальною інфраструктурою призвели до безпрецедентного спаду інвестицій у сферу соціально-культурного та побутового обслуговування сільського населення, значного скорочення капітальних вкладень. Так, з 1991 до 1996 р. частка агропромислового комплексу у загальних капітальних вкладеннях в Україні зменшилася з 34 до 21,14 %, або на 12,86 пункта, у тому числі сільського господарства – з 21,31 до 7,79 %, або на 13,52 пункта. На частку підприємств харчової і переробної промисловості припадало 5,47 % всіх інвестицій, у 1996 р. – 6,24 %, тобто ін-

вестування зросло на 1,27 пункта. Незважаючи на розроблену програму соціального розвитку села, якій обіцяно пріоритет у капітальних вкладеннях, їх питома вага зменшилася з 6,53 до 6,18 %, або на 0,35 пункта. Отже, у зв'язку зі зменшенням капітальних вкладень в агропромисловий комплекс, водночас і у сільське господарство, значно зменшуються потенційні можливості його розвитку на перспективу, закладаються основи великої продовольчої кризи, а це загрожує нашій державності.

Підтвердженням цьому є те, що капітальні вкладення у сільське господарство України з розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь у 2003 р. становило тільки 7,6 % від рівня 1991 р. (табл. 1).

Табл. 1. Капітальні вкладення у сільське господарство України з розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь (у порівняльних цінах), грн. *

Адміністративно-територіальне утворення	Рік						2003 р. до 1991 р., %
	1991	1995	2000	2001	2002	2003	
Україна	290	32	12	18	21	22	7,6
АР Крим	364	12	16	21	30	43	11,8
Області							
Вінницька	267	56	15	19	14	14	5,2
Волинська	285	15	12	10	9	15	5,3
Дніпропетровська	273	34	14	29	33	26	9,5
Донецька	246	32	18	28	27	23	9,4
Житомирська	362	46	7	12	12	12	3,3
Закарпатська	405	18	6	7	7	8	2,0
Запорізька	235	20	12	16	22	21	8,9
Івано-Франківська	348	33	6	5	8	8	2,3
Київська	452	59	33	42	50	83	18,4
Кіровоградська	238	25	5	10	20	24	10,0
Луганська	179	14	4	5	11	15	8,4
Львівська	314	21	8	7	5	11	3,5
Миколаївська	292	24	9	19	44	19	6,5
Одеська	230	25	13	17	23	17	7,4
Полтавська	283	34	12	17	22	23	8,1
Рівненська	369	28	7	10	5	10	2,5
Сумська	260	19	7	22	19	15	5,8
Тернопільська	306	50	10	9	10	12	3,9
Харківська	245	29	13	20	22	28	11,4
Херсонська	313	27	16	19	18	18	5,8
Хмельницька	298	60	16	20	12	11	3,7
Черкаська	391	47	10	28	29	35	8,9
Чернівецька	358	26	7	8	11	11	3,1
Чернігівська	240	26	5	11	8	13	5,4

*Джерело: Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – С. 247.

З аналізу структури інвестицій в основний капітал сільського господарства України видно, що частка капіталовкладень у приватних підприємствах зросла із 0,3 % (1995 р.) до 14,7 % (2002 р.), у колективних відповідно зросла із 61,5 % до 73,4 %, а у державних підприємствах їх частка значно зменшилась – від 38,2 % до 6,7 %.

У другій половині 90-х років обсяг інвестицій в основний капітал сільськогосподарських підприємств Мінагрополітики забезпечував тільки 32 % простого відтворення основних засобів, про що свідчить різниця між показниками валових інвестицій та вибуття основних засобів. Власне, через це дефіцит чистих інвестицій в основний капітал за останні чотири роки становив 17 млрд. грн. Аналіз динаміки обсягів чистих інвестицій в обіговий капітал свідчить про їх зменшення та від'ємні значення за останні два роки.

Дефіцит чистих інвестицій в обіговий капітал виник за рахунок скорочення вартості виробничих запасів (53 %), тварин на вирощуванні та відгодівлі (22 %), готової продукції (19 %) та інших запасів і витрат (6 %). Чисті інвестиції мали місце тільки в незавершене будівництво. Значною мірою це зумовлено різницею цін на ресурси на початок і кінець року. Таким чином, у другій половині 90-х років у сільськогосподарських підприємствах загалом не було чистих інвестицій в основний і обіговий капітал. Навпаки, дефіцит чистих інвестицій становив 15 млрд. грн., або 491 грн. з розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь [5, с. 562]. У 2002 р. як у Західному регіоні, так і загалом в Україні цих показників не досягнуто, а зрозуміло, що в найближчій перспективі вихід на ці показники буде проблематичним.

Однією з основних причин різкого скорочення вкладень у сільське господарство є збитковість виробництва. Упродовж другої половини 90-х років сума збитків аграрного сектора становила майже 13 млрд. грн. У 2002 р. 54 % сільськогосподарських підприємств також були збитковими, а загальна сума збитків перевищила 300 млн. грн. Недостатня інвестиційна привабливість аграрного сектора є наслідком фінансової нестабільності, високої фондомісткості продукції, значної кредитної заборгованості підприємств, високого рівня зношеності основних засобів, низького рівня продуктивності праці тощо. За таких умов можливості збільшення інвестицій у сільське господарство за рахунок коштів вітчизняних товаровиробників, а тим більше іноземних інвесторів, досить обмежені. Пожвавлення інвестиційної діяльності в економіці та агропромисловому виробництві, зокрема, яке спостерігалось у 2000-02 рр., свідчить про позитивні зрушення, проте для вирішення складних виробничих і соціальних проблем цього недостатньо.

У 2003 р. з областей Західного регіону тільки у Львівській області рівень рентабельності сільськогосподарських підприємств становив 18 %, у Тернопільській – 7,8 %, у Волинській – тільки 4,7 %, у решті областей агропідприємства були збитковими [6, с. 159] і, якщо врахувати низькі доходи сільського населення, зайнятого у сільському господарстві, малі амортизаційні відрахування внаслідок старіння основних засобів, розраховувати на ці джерела інвестування на найближчу перспективу нереально.

Інвестиційний процес передбачає залучення значної частини ВВП від поточного та особистого споживання на цілі нагромадження. Інвестиційні ресурси виключаються із розширеного відтворення на весь період до введення та освоєння виробничих потужностей та об'єктів. У майбутньому вони поступово повертаються інвестору у процесі експлуатації об'єктів будівництва, випуску та реалізації продукції. Великий термін інвестиційного циклу і висока вартість об'єктів вимагають виділення спеціальних матеріальних ресурсів.

Одним із джерел інвестування є прямі іноземні інвестиції, які були у 2003 р. залучені у сільське господарство тільки на 2,8 % (185,7 млн. США), а в харчову промисловість – на 14,8 % (988,3 млн. США) від всіх інвестицій за видами економічної діяльності в Україні [7, с. 278]. Іноземні інвестиції в агропромислове виробництво у 2002 р. становили майже 1 млрд. дол. США, що становило у сільському господарстві 108,5 млн. дол. США, а в харчовій та переробній промисловості – 852,3 млн. дол. США, і відповідно збільшення їх у 2003 р., особливо у сільському господарстві, дає підстави стверджувати про певні позитивні зрушення.

Проте, якщо порівняти з іншими країнами, то іноземні інвестиції у 1999 р. у Польщі становили 40,0 млрд. доларів, Угорщині – 20,5, Чехії – 11,5. На душу населення іноземні інвестиції становлять: у Чехії – 1118, Естонії – 1066, Польщі – 1033, Угорщині – 1941, Словаччині – 352, Росії – 188, в Україні – тільки 63 дол. США [8]. У 2002 р. на душу населення прямі іноземні інвестиції становили 113,3 дол. США, проте це значно менше від цього показника у країнах Східної Європи.

Якщо рейтингова оцінка базується на 10-бальній шкалі, де 10 – найкращий показник, а 0 – найгірший, то серед країн СНД та Східної Європи рейтинг України становить 3,26 бала – 19-е місце, у той же час Угорщина, Словенія і Польща досягли відповідно 8.53, 8.46, 7.95 балів [9]. У конкурентоспроможності Україна посідала у 1999 р. 58-е місце, а 59-е – Росія. Попереду нас вийшли такі країни, як Єгипет, Венесуела, Бразилія і т. д. [10]. Правда, зацікавленість іноземних інвесторів щодо нашої харчової промисловості вселяє певний оптимізм. Інші галузі можна інвестувати за рахунок державних інвестицій та кредитів банків.

За рейтингом регіонів щодо обсягів прямих іноземних інвестицій у сільське господарство у 2005 р. Чернівецька область посіла останнє, 26-е місце, 21-е, 22-е і 23-е місця відповідно Тернопільська, Закарпатська та Волинська області, тільки Львівська, Івано-Франківська та Рівненська області посіли відповідно 11-е, 13-е та 17-е місця. Низький рейтинг за обсягами прямих іноземних інвестицій у харчову промисловість п'яти областей Західного регіону, які посідають: Рівненська – 27-ме, Чернівецька – 25-е, Івано-Франківська – 24-е, Волинська – 19-е, Тернопільська – 18-е місця. Лише Львівська та Закарпатська області знаходяться на більш сприятливих місцях – відповідно 5-е і 11-е.

Тому основне завдання регіональних органів на місцях – домогтися легалізації діяльності оптових ринків, включити в цей процес банківські установи, законодавчо знизити податковий прес та офіційно встановити реальну сплату мита при перетині кордону. Кошти, які надходитимуть до місцевих бюджетів, стануть одним із найвагоміших джерел інвестування регіонального АПК. Особливо важливо встановити моніторинг руху товарів та грошових потоків у Західному регіоні при вступі України до СОТ. Відповідно до доручення Кабінету Міністрів України "Про забезпечення роботи та здійснення контролю за виконанням визначених інвестиційних проектів, що передбачають залучення коштів державного бюджету" на Міністерство аграрної політики України покладено завдання визначити разом із регіонами переліки ін-

вестиційних проектів, які передбачають залучення таких коштів за пріоритетними напрямками розвитку АПК. Насамперед це стосується галузей тваринництва, рослинництва, впровадження енергозощаджувальних технологій – виробництва біодизельного палива та етанолу [11].

Державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється наданням фінансової допомоги у формі субсидій, субвенцій та бюджетних позик на розвиток окремих територій, галузей та виробництв шляхом цільового фінансування з бюджету та позабюджетних фондів.

У вирішенні проблем залучення і раціонального використання інвестицій певне місце належить виробничо-фінансовій інтеграції у формі агропромислово-фінансових груп (АПФГ). Необхідно зазначити, що організаційна структура АПФГ створює сприятливі умови для інноваційної діяльності. У складі АПФГ може бути декілька інноваційних організацій, які розробляють різні напрями науково-технічних програм та ініціюють технічне й технологічне оновлення АПК регіону. Однією з форм реалізації інновацій у структурі АПФГ може бути створення інноваторських груп або венчурне фінансування, що є однією з найбільш ризикованих форм бізнесу [12].

Переваги АПФГ для іноземного капіталу забезпечуються здатністю їх до самофінансування, наявністю висококваліфікованих кадрів економічного профілю відповідно до вимог міжнародних фінансово-кредитних установ, державними гарантіями, зменшенням ризиків завдяки активній участі у виробничому процесі банків та фінансово-кредитних установ [13, с. 411].

Основна мета інвестиційної та інноваційної політики – інвестиційне та інноваційне забезпечення комплексного соціально-економічного розвитку українського села на період до 2015 р.:

- забезпечення фінансування державних інвестиційних пріоритетів соціально-економічного розвитку українського села;
- стимулювання і підтримка інвестиційної діяльності товаровиробників;
- забезпечення приросту виробництва продукції в аграрному секторі економіки за рахунок досягнень науково-технічного прогресу;
- залучення державних інвестиційних ресурсів на підтримку заходів, пов'язаних із забезпеченням продовольчої та енергетичної безпеки держави;
- підтримка розвитку фундаментальних досліджень, прикладних науково-дослідних робіт, дослідно-конструкторських розробок;
- запровадження системи стратегічних програм з розроблення та впровадження високих технологій у виробництво й переробку продукції сільського господарства;
- фінансування програм розвитку інноваційної діяльності у сільському господарстві;
- фінансування програм розвитку енергозберігаючих технологій;
- застосування державного замовлення на інноваційні продукти;
- створення національного Фонду інноваційної продукції сільського господарства.

З розрахунку на одну гривню приросту інвестицій в основний капітал сільськогосподарських товаровиробників у 2007-15 рр. передбачається отримати 0,65 грн. приросту валової доданої вартості.

Для забезпечення сталого розвитку аграрного сектора України, облаштування сільських територій, передбачених Програмою, до 2015 р. необхідне фінансування на рівні 523,5 млрд. грн., з них за рахунок власних кош-

тів – 345 млрд. грн., за рахунок державного бюджету – 167,9 млрд. грн., місцевих бюджетів – 10,7 млрд. гривень [14].

Капітальні вкладення в АПК включають витрати на: будівельно-монтажні роботи та придбання обладнання, що входить у кошторис; посадку та вирощування багаторічних культур; придбання машин, обладнання, інвентарю, що не входить у кошторисну вартість будівництва; формування основного стада продуктивної і робочої худоби та інші капітальні витрати (відведення землі та авторський нагляд проектних організацій, утримання адміністративного персоналу підприємств, які будуються, технічний нагляд, проведення культуртехнічних робіт на землях, що не потребують меліорації, здійснення протиерозійних заходів тощо).

Найважливішими етапами є зміцнення виробничої бази та організацій з відтворення основних фондів, створення інфраструктури ринку, орієнтація на випуск найбільш необхідної регіону продукції, вирішення важливих регіональних проблем при поєднанні великих підприємств, малого та середнього бізнесу. Вимагають підтримки іпотека, лізинг, адресне інвестування.

Висновки. Таким чином, виведення з кризового стану АПК пов'язане не тільки з роздержавленням та приватизацією, а й зі здійсненням глибокої структурно-інвестиційної перебудови. Отже, перед державними органами виникає проблема розроблення довготермінових інвестиційних програм розвитку АПК, спрямованих у підсумку на досягнення макроекономічної рівноваги відповідно до законів ринкової економіки.

Враховуючи сприятливе географічне положення, на регіональному рівні необхідно визначити такі пріоритети інвестування АПК: інвестування базових сфер сільськогосподарського виробництва – племінна справа, селекційна робота, пріоритетні наукові дослідження, зернове господарство; технічне переоснащення АПК; організація інфраструктури ринку АПК; відновлення та розвиток охорони здоров'я та освіти на селі, розвиток соціальної інфраструктури; механізм державної підтримки інвестицій, створення спеціальних для цього фондів.

Інвестиційний цикл повинен забезпечити акумуляцію грошових коштів, що спрямовуються на фінансування інвестицій і визначаються: капіталомісткістю валового регіонального продукту регіонів; ступенем інтеграційних процесів підприємницьких структур АПК з іншими суб'єктами; просторовими особливостями розвитку продуктивних сил; природно-кліматичними чинниками, що впливають на інвестиційний процес не тільки у сільському господарстві, але й в АПК; соціально-демографічними чинниками, що впливають на розвиток соціальної інфраструктури; зменшення частки грошового обігу в тіньовому ринку.

Література

1. Копитко В.І. Вплив інновацій на відтворення в АПК регіону// Соціально-економічні дослідження в перехідний період: Щорічник наук. праць: Регіональна науково-технічна політика та інформаційний простір. – Львів: НАН України. Ін-т регіональних досліджень. – 2000, вип. 17. – С. 195-202.
2. Копитко В.І. Державне регулювання економіки України в умовах становлення ринкових відносин// Соціально-економічні дослідження в перехідний період: Щорічник наук. праць. – Львів: НАН України. Ін-т регіональних досліджень. – 1998, вип. 4. – С. 389-396.

3. Копитко В.І. Науково-інноваційне забезпечення реформування АПК регіону// Наук збірник: Формування нової парадигми економічної теорії в Україні/ За ред. З.Г. Ватаманюка. – Львів: Інтерек, 2001. – С. 288-293.

4. Копитко В.І. Роль інвестицій у структурних перетвореннях економіки регіону// Соціально-економічні дослідження в перехідний період: Щорічник наук. праць: Інвестиції і реструктуризація економіки регіону. – Львів: НАН України. Ін-т регіональних досліджень. – 2000, вип. 11. – С. 125-136.

5. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку: Інформ.-аналіт. зб./ За ред. П.Т. Саблука. – К.: ІАЕ УААН. – 2000, вип. 4. – 601 с.

6. Сільське господарство України. 2002: Стат. щорічник/ Під заг. керівн. Ю.М. Остапчука. – К.: Держкомстат України, 2003. – 319 с.

7. Статистичний щорічник України за 2003 рік/ Держкомстат України; За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Консультант, 2004. – 631 с.

8. Урядовий кур'єр. – 2000. – 28 січня. – С. 4.

9. Central European Economic Review. – 1999. – December. – P. 15.

10. The Global Competitiveness Report 1999// World Economic Forum. – 1999. – July 13.

11. Впровадження інвестиційних проєктів: <http://www.minagro.kiev.ua/news?pg=385/>

12. Борщ А.Г. Організаційно-методичні питання створення агропромислових фінансових груп: <http://www.minagro.gov.ua/page/?2328>.

13. Фінанси сільськогосподарських підприємств/ За ред. акад. УААН М.Я. Дем'яненка. – К.: ІАЕ УААН, 2000. – 604 с.

14. Загальнодержавна програма соціально-економічного розвитку українського села на період до 2015 р.: <http://www.minagro.kiev.ua/>

УДК 346.56: 334.735

*Доц. В.І. Блонська, канд. екон. наук;
магістрант О.В. Дронгаль – Львівська КА*

СТАН ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ ОБІГОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

Розглянуто фактори, які впливають на тенденції зміни обсягів та структури обігових коштів. Запропоновано низку заходів, спрямованих на поліпшення забезпечення підприємств споживчої кооперації обіговим капіталом та прискорення його обігу.

*Assist. prof. V.I. Blonska; undergraduate O.L. Drongal –
L'viv commercial academy*

The state and perfection of structure of circulating assets of consumer cooperation enterprises

Factors which influence on the tendency of change of volumes and structure of circulating assets are examined. The row of measures, directed on the improvement of providing of consumer cooperation enterprises a floating capital and acceleration of his circulating is offered.

Наявність у підприємства достатніх обігових коштів оптимальної структури – необхідна передумова для його нормального функціонування в умовах ринкової економіки, тому на підприємстві потрібно проводити нормування обігових коштів, завданням якого є створення умов, що забезпечують безперервність його виробничо-господарської діяльності.

Господарсько-підприємницька діяльність неможлива без обігових коштів. Ця потреба є одним із об'єктів фінансового планування і відображення в обліку та звітності. Розмір обігового капіталу, який утворює кожен складову поточних активів, має відповідати потребам і можливостям підприємства